

Planstrategi for Ørland kommune 2024 – 2027

ØRLAND
KOMMUNE

Vedtatt i kommunestyret 12.09.24 (sak 24/107)

Innhold

1.0 Innledning	4
1.1 Formålet med kommunal planstrategi.....	4
2.0 Sentrale føringer	5
2.1 Overordnede føringer.....	5
2.2 Nasjonale forventninger og føringer	5
2.3 Regionale føringer	6
3.0 Utviklingstrekk i Ørland kommune	7
3.1 Sosiale forhold	7
3.2 Økonomi	7
3.3 Klima og miljø	8
4.0 Status for kommunens planer	9
4.1 Vurdering av planbehovet 2024 – 2027	9
5.0 Samlet oversikt over planbehovet.....	10

1.0 Innledning

1.1 Formålet med kommunal planstrategi

I plan- og bygningsloven § 10-1 slås det fast at kommunestyret minst en gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutviklingen, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

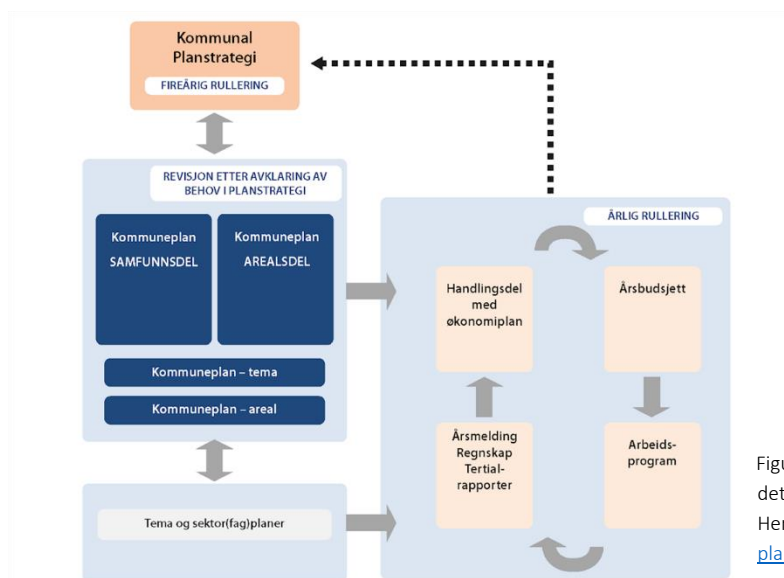
Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Planstrategien er også et egnet verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressurser og samlede planbehov i kommunestyreperioden knyttet til

kommunedelplaner, tema- og sektor(fag)planer. Planstrategien har et sterkt fokus på at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Planstrategien er ikke formelt bindende for kommunen.

Det er i kommuneplanen nye mål og strategier skal behandles og vedtas og ikke i den kommunale planstrategien. Dette skillet er viktig blant annet fordi kommuneplanprosessen har helt andre krav til medvirkning, samråd og høring/offentlig ettersyn enn planstrategiarbeidet. Det er ikke intensjonen at planstrategiarbeidet skal erstatte eller «tømme» kommuneplanprosessen for innhold.

En viktig del av grunnlaget for å vurdere om kommuneplanen skal revideres vil være erfaringene med gjeldende kommuneplan, utviklingstrekkene framover og de utfordringene kommunen har som samfunn og organisasjon, samt i hvilken grad det nye kommunestyret ønsker en ny eller endret politikk for kommunen. Planstrategien kan endres etter revidering av kommuneplanens samfunnsdel dersom det er behov for det.

Figur. Kommunal planstrategi i det kommunale plansystemet. Hentet fra: [Veileder kommunal planstrategi](#)

2.0 Sentrale føringer

2.1 Overordnede føringer

FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål skal være verdens felles arbeidsplan for å ta tak i vår tids største utfordringer. Bærekraftsmålene skal være en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

FNs bærekraftsmål var svært sentral i utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel og derfor førende for alle kommunale planer.

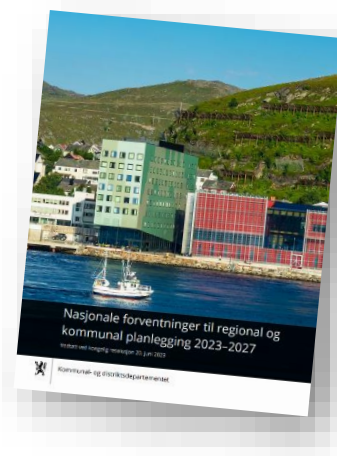
2.2 Nasjonale forventninger og føringer

Regjeringen legger hvert fjerde år frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og kan gi grunnlag for innsigelser fra statsforvalteren.

Nasjonale forventninger til planleggingen gir føringer for arealbruken og samfunnsutviklingen på regionalt og kommunalt nivå. I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 har regjeringen valgt fem overordnede perspektiver som utgangspunkt for 72 forventninger:

- samordning og samarbeid i planleggingen
- trygge og inkluderende lokalsamfunn
- velferd og bærekraftig verdiskaping
- klima, natur og miljø for framtida
- samfunnssikkerhet og beredskap

Regjeringen viser til viktige utfordringer for kommunene fremover, blant annet med å nå bærekraftsmålene, om reduserte klimagassutslipp og bevaring av karbonrike arealer, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av natur og naturmangfold og mindre ulikhet. I tillegg vil kommunene møte store samfunnsutfordringer som aldrende befolkning med større forventet omsorgsbehov og mangel på arbeidskraft innen ulike tjenesteområder i kommunene.

2.1.1 Statlige planretningslinjer

Statlige planretningslinjer brukes for å konkretisere nasjonalt viktige planleggingstema. Statlige planretningslinjer skal være tydelige på hvilke mål som skal legges til grunn for planlegging, og hvordan ulike interesser skal ivaretas og veies. Statlige planretningslinjer kan være både tematisk og geografisk avgrenset.

Gjeldende statlige planretningslinjer er:

[Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen \(2021\)](#)

[Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning \(2018\)](#)

[Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging \(2014\)](#)

[Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging \(1995\)](#)

[Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag \(1994\)](#)

Nye lover som gir føringer for kommunal planlegging

Ny boligsosial lov: Stortinget vedtok 12. desember 2022 en ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet, også kalt boligsosial lov. Loven trådte i kraft 1. juli 2023. Loven skjerper kommunens ansvar for samordning og plikt til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen. Lovens § 5 peker på ansvar og organisering.

Tilstrekkelig boligbygging: I 2021 ble plan- og bygningsloven revidert, og i loven ble det lagt til et krav om at kommunen skal legge til rette for "tilstrekkelig boligbygging".

2.3 Regionale føringer

Trøndelagsplanen 2019-2030 (vedtatt 2018)

Trøndelagsplanen er fylkets overordnede plan, som gir mål og strategisk retning for utviklingen på sentrale samfunnsområder. De valgte innsatsområdene *Bolyst og livskvalitet; Kompetanse, verdiskaping og naturressurser; Regionale tyngdepunkt og kommunikasjoner* synliggjøres gjennom i alt ni prioriterte retningsmål for utviklingen som skal være balansert for hele Trøndelag.

Regional planstrategi for Trøndelag (2024-2027)

Regional planstrategi er Trøndelagsplanens kortsiktige del. Planstrategien har følgende satsingsområder: *Trøndelag tar sitt ansvar for klima- og naturutfordringene; En god samfunnsberedskap i et trygt, helsefremmende og inkluderende Trøndelag; Trøndelag har nok arbeidskraft og rett kompetanse for å møte et arbeids- og næringsliv i endring.*

Regional plan for arealbruk 2022-2030 (vedtatt 9.03.2022)

Regional plan for arealbruk er et støttedokument for kommunene i deres planarbeid. Det er to hovedkapitler i planen; «Attraktive byer og livskraftige distrikter» og «Naturbasert næringsutvikling». I tillegg er klimaomstilling og folkehelse gjennomgående tema.

3.0 Utviklingstrekk i Ørland kommune

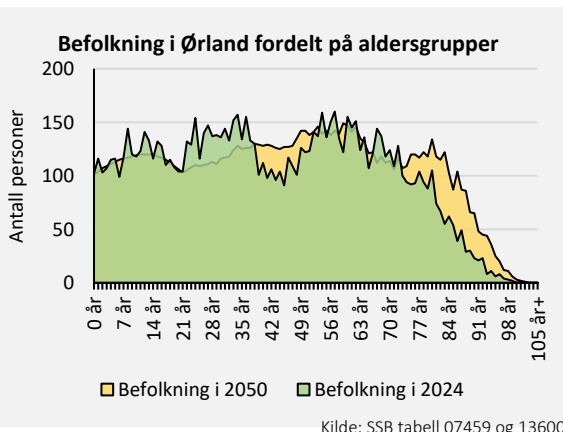
Vi står overfor store utfordringer i årene fremover. Utfordringene krever store og raske omstillinger og tydelige politiske prioriteringer.

3.1 Sosiale forhold

Demografi

Ørland kommune har opplevd betydelige endringer i den demografiske utviklingen de siste tiårene, men med en stabil vekst i antall innbyggere. Denne veksten er i stor grad knyttet til Ørland flystasjon, som har tiltrukket seg militært personell og deres familier. Prognosene fra SSB etter vedtaket om kampflybasen viste en høyere forventet vekst enn den faktiske veksten. Siden 2015 har nettoinnvandring stått for 50% av veksten, innenlands flytting for 39%, og fødselsoverskuddet for 11%.

Ifølge SSBs prognoser forventes Ørland å ha en moderat befolkningsvekst på 7% innen 2050. Veksten vil påvirkes av fødselsrate, dødsrate og flyttemønstre. Til tross for synkende fødselsrater, har barnetallene i Ørland holdt seg stabile på grunn av tilflytting og innvandring. Andelen eldre (over 70 år) forventes å øke betydelig fremover. Selv om eldre generelt er friskere enn før og derfor trenger mindre hjelp, vil den økende andelen eldre over tid øke behovet for kommunale helse- og omsorgstjenester. Økningen i ressurskrevende helse- og omsorgstjenester, særlig for yngre personer, legger ytterligere press på sektoren.

Folkehelse

Lov om folkehelsearbeid gir kommunen i oppgave å utarbeide en skriftlig rapport over helsetilstand hvert fjerde år, og denne skal inngå som grunnlag for kommunens planstrategi og tiltak. Folkehelseoversikte viser at folkehelsen i Ørland generelt er god, og barn og unge er tilfreds med livet. Likevel ser vi en økende andel unge som rapporterer om psykisk uhelse og bekymringsverdige levevaner, som inaktivitet, dårlig kosthold og alkoholbruk. Det er også en økning i sykdommer relatert til disse levevanene, som muskel- og skjelettplager og kreft. I tillegg er det flere unge som står utenfor arbeid og utdanning.

Helsetilstand er generelt dårligere for familier med lavere utdanning og lav inntekt. Tiltak rettet hele befolkningen, uavhengig av bakgrunn, vil derfor bidra til en utjevning av morgendagens sosiale helseforskjeller. Fokus på forebyggende arbeid har vært sentralt i Ørland kommune, og vil være viktig i årene fremover.

3.2 Økonomi

Økonomien forventes å bli trangere. Demografiendringer krever omstillinger, og tjenestestrukturen må tilpasses for å møte behovene i lokalsamfunnet. Samarbeid med lag og foreninger samt digitalisering kan bidra til bedre tjenester og effektiv ressursbruk.

Kommunen opplever mangel på personell og utfordring med rekruttering. Organisering, oppgavedeling, prioritering av oppgaver, utdanning og kompetanseutvikling vil være viktige tiltak fremover.

Næringsliv og sysselsetting

Ørland kommune har et godt utviklet næringsliv på flere områder. Blå sektor har hatt en rivende

utvikling, vi har aktivt landbruk, i tillegg til vekst i bygge- og anleggsnæringen, samt innen handel og reiseliv. Kampflybasen er under rask utvikling noe som har og vil ha stor direkte og indirekte effekt på næringslivet i Ørland. I perioden 2015 – 2023 har Ørland hatt en sysselsettingsvekst på 12,4 % (trondelagistall.no) De fleste sysselsatte jobber innenfor *helse- og sosialtjenester og offentlig administrasjon og forsvar*. Tilbakemeldinger fra næringslivet er at kommunens arbeid med næring er for fragmentert, og at det mangler en felles strategi for arbeidet.

Ørland er preget av mangfold innen næring, kultur, landskap, bosteder og frivillig sektor, hvilket skaper muligheter for videre utvikling av samfunnet.

3.3 Klima og miljø

Å løse klima- og naturkrisen krever store endringer raskt – globalt, nasjonalt og lokalt. Ørland kommune spiller en sentral rolle i arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til et endret klima, og har satt ambisiøse mål om å være klimanøytral i 2034. Tall fra Miljødirektoratets utslippsregnskap for kommuner viser at i perioden fra 2015 til 2022 har de direkte, fysiske klimagassutslippene innenfor Ørland kommunes geografiske grense økt med 2 708 tonn CO₂-ekvivalenter, noe som tilsvarer en økning på 2,7 %.

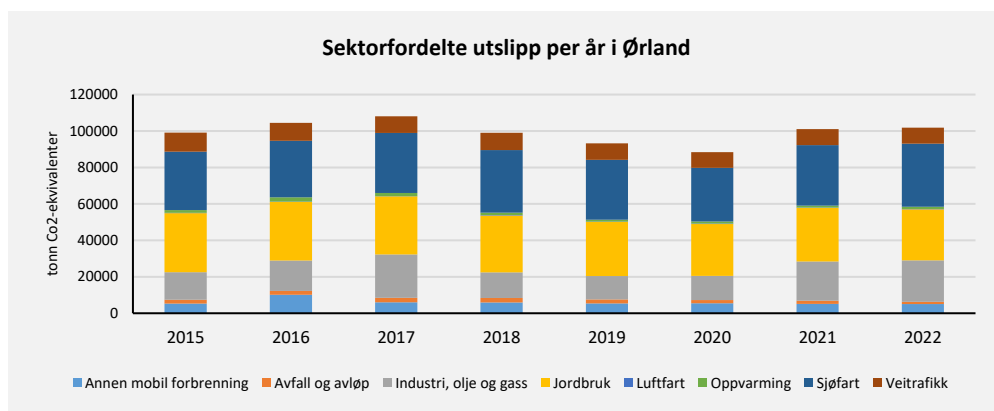
Langsiktig arealbruk

Arealendring er den viktigste trusselen for det biologiske mangfoldet. Naturmangfold er viktig i seg selv, men også fordi skog, myr og annen natur binder klimagasser og forebygger naturskader. I tillegg kan endret arealbruk føre til betraktelige klimagassutslipp i seg selv. I perioden fra 2015 til 2023 har det bebygde arealet i kommunen økt med 2,01 km², noe som tilsvarer en økning på 9,5 % ([SSB](https://ssb.no)). Endring i brukstype- og mønster for de ubebygde arealene kan også medføre en betraktelig påvirkning på naturmangfoldet og klimaet. Langsiktig perspektiv når det kommer til bruk av arealer kan bidra til å redusere den negative påvirkningen, samtidig som det sikrer at kommunen har tilgjengelige arealer som tilfredsstiller fremtidens behov.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Naturkatastrofer, strømrbrudd, pandemi, krig og digitale angrep er bare noen av de hendelsene som kan inntreffe og få store konsekvenser for livene våre. Ørland kommune har nylig vedtatt Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Ørland kommune i 2024.

Samfunnssikkerhet og beredskap er et område det stadig blir satt høyere krav til i kommunal sammenheng, spesielt med tanke på Ørlands særstilling som forsvarskommune.

Kilde: [Miljødirektoratet](https://miljodirektoratet.no)

Kunnskapsgrunnlag blir fortløpende oppdatert gjennom kommuneplanens arealdel på orland2034.no

4.0 Status for kommunens planer

Ørland kommunes planstrategi for perioden 2020 – 2023 ble vedtatt i kommunestyret 23. september 2020. På bakgrunn av prosesser knyttet til kommunesammenslåing, pandemi og tilgjengelig ressurser er ikke alle planoppgavene gjennomført i perioden. Det ble prioritert å få på plass sentrale styringsdokument som kommuneplanens samfunns- og arealdel.

Samfunnsdelen beskriver langsiktige mål for samfunnsutviklingen i kommunen, og danner grunnlag for alle kommunens prioriteringer. [Kommuneplanens samfunnsdel](#) som ble vedtatt 26. januar 2023, etter en stor og bred medvirkningsprosess blant innbyggere og ansatte. Det anses ikke behov for revidering eller endring på hovedstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel.

Arealdelen omsetter målene i samfunnsdelen til arealpolitiske virkemidler og fastsetter rammer for langsiktig arealutvikling i kommunen.

[Planprogram for kommuneplanens arealdel](#) ble fastsatt 14. desember 2023 og selve arealdelen er planlagt ferdig i 2026.

Det ble i planperioden jobbet med kommunedelplaner for de to største sektorene helse og oppvekst. [Kommunedelplan for helse og familie](#) ble vedtatt i kommunestyret 30.05.2024, og førstegangsbehandling av kommunedelplan oppvekst og utdanning ble behandlet i samme møte.

I forrige planstrategi ble det angitt at øvrig planarbeid skulle begrenses mest mulig. Likevel ser vi at både nasjonale og regionale myndigheter krever kommunale planer til grunn for tilskudd. Derfor har vi flere pågående kommunedelplaner (se tabell side 10).

Det er utarbeidet helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) og beredskapsplan som ble vedtatt i 2024. Tjenesteområdene og enhetene oppdaterer sine planer og retningslinjer jevnlig for å håndtere uønskede hendelser.

4.1 Vurdering av planbehovet 2024 – 2027

Utarbeiding av kommuneplanens arealdel er et stort og omfattende arbeid som vil kreve betydelige ressurser fram mot 2026. Det skal i tillegg utarbeides egne kommunedelplaner for klima og miljø, naturmangfold og kulturmiljø, som vil fungere som en del av kunnskapsgrunnlaget for ny kommuneplanens arealdel. I forrige planstrategi ble det vedtatt å utarbeide fire områdeplaner: Opphaug, Uthaug, Ervik og Bjugn. Områdeplanen for Bjugn sentrum blir prioritert i perioden 2026-2028. De øvrige tre områdene vil bli vurdert gjennom kommuneplanens arealdel.

Basert på utfordringsbildet i kommunen og føringer i kommuneplanens samfunnsdel vil det bli utarbeidet planer for avløp og vannmiljø, næringsarbeidet, trafikksikkerhet, i tillegg til temaplaner innenfor oppvekst og helse (se tabell side 10). Ut over dette vil det i planperioden prioritere implementering og ferdigstilling av planer og strategidokumenter fremfor å starte opp nye planer.

5.0 Samlet oversikt over planbehovet

Navn	Periode	Vedtatt	Status
Overordnede planer			
Samfunnsdel	2022 – 2034	Vedtatt i kst. 26.01.2023	Foreslås ikke endret i perioden
Arealdel	2026 - 2038	Planprogram fastsatt 12.12.2023	Påstartet, planlagt ferdig 2026
Budsjett og økonomiplan	2024 - 2033		Rulleres årlig
Overordnet ROS-analyse og beredskapsplan	2024 - 2028	Vedtatt i kst. 25.01.2024	Rulleres ved behov
Kommunedelplan (tematiske)			
Helse og familie	2024 – 2036	Vedtatt i kst. 30.05.2024	Foreslås ikke endret i perioden
Oppvekst og utdanning	2024 – 2036	1.gangsbehandling 30.05.2024	Planlagt ferdig høst 2024
Klima og miljø	2025-2037	Planprogram fastsatt 21.03.2024	Planlagt ferdig 2025
Naturmangfold	2025-2037	Planprogram fastsatt 21.03.2024	Planlagt ferdig 2025
Kulturmiljø	2025 - 2037		Igangsettes høst 2024
Drikkevann	2024 - 2034	Planprogram fastsatt 21.03.2024	Planlagt ferdig 2024
Avløp og vannmiljø	2025 - 2037		Igangsettes 2025
Områdeplaner			
Bjugn	2026 - 2028		Igangsettes i 2026
Tema-/fagplaner			
Boligsosial plan	2023 – 2034	Vedtatt i kst.22.06.2023	Foreslås ikke endret i perioden
Strategisk plan for forebygging og tidlig innsats	2022 - 2026	Vedtatt i kst.21.04.2022	Handlingsdel rulleres årlig
Idrett, friluftsliv og kultur	2022 - 2034	Vedtatt i kst. 9.12.2021	Handlingsdel rulleres ved behov
Rusmiddelpolitisk handlingsplan	2022 - 2026	Vedtatt i kst. 27.01.2022	Revideres i perioden
Beitebruksplan Fosen	2024 – 2025		Igangsettes høst 2024
Trafikksikkerhetsplan	2024 - 2028		Igangsettes høst 2024
Strategisk næringsplan	2025 - 2029		Påstartet, planlagt ferdig 2025
Veteranplan for Fosen		Utgitt 2023 av Fosen Helse IKS	Revideres årlig
Handlingsplan mot vold og overgrep	2020 - 2023	Vedtatt administrativt 28.10.2019	Revideres i perioden
Pårørendeplan	2024 - 2026		Påstartet, planlagt ferdig 2025
Overordnet språkplan	2025 - 2029		Påstartet, planlagt ferdig 2025
Strategisk plan for tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne	2025 - 2029		Igangsettes i 2025
Strategidokumenter			
Organisasjonspolitikk		Vedtatt i kst.27.01.2021	Foreslås ikke endret i perioden
Etiske retningslinjer		Vedtatt i kst. 17.06.2021	Foreslås ikke endret i perioden
Rekrutteringsstrategi		Vedtatt i kst.22.06.2023	Foreslås ikke endret i perioden
Arrangementstrategi		Vedtatt i kst. 22.06.2023	Foreslås ikke endret i perioden
Strategisk kompetanseplan			Påstartet, planlagt ferdig 2025
Kommunikasjonsstrategi			Påstartet, planlagt ferdig 2025

Kst. = kommunestyret

